

Instrukcja wypełniania Karty Ewidencyjnej Podwodnego Stanowiska Archeologicznego

Poniższy tekst został opracowany w Instytucie Archeologii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika i opublikowany w książce Wojciecha Chudziaka, Ryszarda Kaźmierczaka, Jacka Niegowskiego *Podwodne dziedzictwo archeologiczne Polski. Katalog stanowisk (badania 2006-2009)*, Toruń 2011, (s. 9-16).

Z założenia, Karta Ewidencji Podwodnego Stanowiska Archeologicznego swoją formą nawiązuje do standardowej karty stosowanej w trakcie badań lądowych. Ze względu na specyfikę środowiska przyrodniczego i kulturowego jej treść i struktura podporządkowane zostały kwestiom merytorycznym, których uwzględnienie było niezbędne z punktu widzenia zakładanych celów poznawczych i specyfiki badań podwodnych. Treści te pogrupowano według następujących działów obejmujących określone pola zdefiniowane poniżej:

Dział wprowadzający

Określenie aktualnego stanu ewidencji podwodnego stanowiska archeologicznego oraz określenie charakteru działań, dzięki którym uzyskano o nim informacje.

Pola nr 1–7:

- 1 (A)** – dane archiwalne – odnotowanie wcześniejszych, niż prace ewidencyjno-badawcze realizowane w ramach AZP, odkryć i działań przeprowadzonych w obrębie określonego stanowiska archeologicznego, potwierdzenie tym samym istnienia danych archiwalnych lub/i literatury, odnoszących się do stanowiska archeologicznego;
- 2 (T)** – terenowe prace ewidencyjno-badawcze – stwierdzenie faktu przeprowadzenia takich prac w ramach ewidencji zabytków archeologicznych (AZP) mających na celu weryfikację terenową znanego ze źródeł archiwalnych stanowiska archeologicznego lub odkrycie wcześniej nieznanego stanowiska archeologicznego;
- 3 (X)** – brak podstaw do weryfikacji lokalizacji stanowiska archeologicznego;
- 4 (N)** – całkowite zniszczenie lub wyeksplorowanie stanowiska archeologicznego znanego ze źródeł archiwalnych (stanowisko nieistniejące w momencie prowadzenia prac ewidencyjno-badawczych);
- 5 (W)** – stanowisko badane wykopaliskowo przy użyciu eżektora;
- 6 (P)** – penetracje nieinwazyjne dna akwenu,
- 7 (L)** – odkrycia przypadkowe.

Dział 1

Dane administracyjno-lokalizacyjne (pola nr 8–18):

8 – nazwa miejscowości;

9 – numer stanowiska w obrębie miejscowości;

10 – nazwa gminy;

11 – nazwa powiatu;

12 – nazwa województwa;

13 – numer terenowej jednostki krajowej ewidencji zabytków archeologicznych (tj. numer obszaru AZP);

14 – numer stanowiska w obrębie obszaru AZP;

15–16 – współrzędne geograficzne uzyskiwane przez użycie w terenie systemu nawigacji satelitarnej GPS lub przez przeliczenie współrzędnych kartograficznych obejmują: określenie długości (pole 15) i szerokości (pole 16) geograficznej wyrażonej 6 lub 7 cyframi, zawierającymi: stopień (2 cyfry), minutę (2 cyfry), sekundę (2 lub 3 cyfry);

17 – nazwa geograficzna akwenu;

18 – nazwa dawna akwenu lub inna nazwa miejscowa.

Dział 2

Określenie położenia fizycznogeograficznego (pola nr 19– 43):

19 – położenie w obrębie mezoregionu fizycznogeograficznego (wg Kondracki 1980);

20 – pole zaznaczane w przypadku, gdy stanowisko zalega w wodach stojących. Wody stojące zajmują zagłębienia terenu naturalne lub wytworzone sztucznie. W przypadku, gdy stanowisko archeologiczne zalega w obrębie jezior sztucznych, należy wypełnić zarówno dział dotyczący wód stojących, jak i płynących (należy zaznaczyć pole nr 20 i 30). Wynika to z pośredniego typu akwenów tego rodzaju (pola nr 21–29 uzupełniamy, gdy zaznaczymy pole nr 20). Wypełnienie pól następuje drogą wyboru właściwych pojęć spośród wskazanych w poszczególnych polach lub wpisania odpowiednich określeń;

21 – określenie typu morfogenetycznego akwenu:

jezioro sztuczne – sztuczny zbiornik śródlądowy powstały przez podparcie doliny rzecznej zaporą wodną jako budowlą piętrzącą. Do grupy jezior sztucznych zalicza się zbiorniki powodziowe, żeglugowe, energetyczne, wyrównawcze, komunalne, przemysłowe, rolnicze, suche, przeciwrumowiskowe;

jeziro naturalne – naturalny zbiornik śródlądowy stanowiący wypełnione wodą zagłębienie terenu o brzegach ukształtowanych pod wpływem falowania i prądów wodnych, charakteryzujący się stosunkowo powolną wymianą wody:

polodowcowe – jezioro powstałe dzięki erozyjnej i akumulacyjnej działalności lodolodów kontynentalnych lub lodowców górskich:

rynnowe – wcięte głęboko w podłoże, wąskie i długie jezioro z urozmaiconą rzeźbą dna oraz stromym brzegiem;

morenowe – duże, płytkie jezioro o urozmaiconym kształcie z licznymi zatokami, półwyspami i wyspami oraz z łagodnym i płaskim brzegiem;

oczko i wytopisko – małe i płytkie jezioro o okrągłym lub owalnym kształcie, często bezodpływowe, charakterystyczne dla moreny dennej i występujące na obszarach wysoczyznowych oraz sandrowych;

kocioł i kociołek – małe i głębokie jezioro o okrągłym lub owalnym kształcie ze stromym stokiem, powstałe głównie w wyniku ewolucyjnej działalności wód subglacjalnych;

sandrowe – jezioro powstałe na sandrach, w zagłębieniach po martwym lodzie, które z reguły wypełnia najgłębszą część dawnego koryta roztopowego;

przyozowe i drumlinowe – jezioro wypełniające podłużne zagłębienie, które zostało wypreparowane podczas tworzenia się ozów i drumlinów;

lodowcowe górskie (cyrkowe, karowe) – jezioro utworzone przez lodowiec górski, zajmujące przestrzeń dawnych pól firnowych, a w kierunku doliny zablokowane rygłem skalnym;

krasowe – jezioro powstałe w zapadlisku lub leju na obszarze zbudowanym ze skał wapiennych lub gipsowych:

rieczne:

starorzecze – jezioro powstałe w odciętych meandrach dawnego koryta;

deltowe – jezioro położone w delcie dużej rzeki;

przybrzeżne – jezioro powstałe przez oddzielenie od morza wielkiej zatoki, limanu, laguny lub zalewu za pomocą wałów brzegowych, wydmy i osadów rzecznych;

eoliczne:

wydnowe – jezioro powstałe w zagłębieniu pomiędzy wydmy;

deflacyjne – jezioro wypełniające zagłębienie powstałe wskutek wywiewania skał sypkich;

akumulacyjne – jezioro wypełniające zagłębienie utworzone wskutek nawiania skał sypkich;

bagienne – jezioro powstałe w wyniku utrudnionego odpływu wody gruntowej, wypływającej na powierzchnię w obniżeniu terenu;

zaporowe – jezioro powstałe wskutek przegrodzenia doliny rzecznej np. obrywem, osuwiskiem, potokiem lawy, spływającym lodowcem lub wałem morenowym;

zbiornik sztuczny:

staw – niewielki, płytki, zbiornik wód powierzchniowych o dnie całkowicie porośniętym roślinnością, powstały w sztuczny sposób, niekiedy tworzony do celów hodowlanych poprzez odgrodenie groblami najczęściej podmokłego pogłębionego terenu. Zazwyczaj ma regularny geometryczny kształt o powierzchni do kilku hektarów, niewielką głębokość (do 2,5 m) i jest przystosowany do okresowego spuszczenia wody i osuszania dna, w celu przyspieszenia tempa mineralizacji osadów dennych. Staw zaopatrywany jest w wodę najczęściej z pobliskiego cieku;

wyrobisko – sztuczne zagłębienie powstałe poprzez wybranie utworów powierzchniowych (glinianki, piaskownie, żwirownie) głównie wypełnione wodą gruntową;

zapadlisko – powstałe wskutek zalania wodą gruntową zagłębień terenu wywołanego osiadaniem powierzchni;

basen, osadnik – sztuczny mały zbiornik wodny o regularnym kształcie, wykopany w grunt na głębokość 1–2 m. Zasilany wodą z pobliskiego cieku lub wodą wodociągową;

sadzawka – płytki zbiornik wodny o niewielkich rozmiarach (do kilku arów), który może występować w naturalnym obniżeniu terenu. Zasilany jest wodą gruntową, opadową i roztopową. Często powstaje w wyniku spiętrzenia groblą wody odpływającej z obszaru źródłowego;

22–24 – określają położenie stanowiska w strefie morfologicznej zbiornika:

dno misy jeziornej (profundal) – strefa głębi jeziornej, w której zachodzi głębokowodna sedymentacja osadów jeziornych, głównie różnego rodzaju gytii;

stok misy jeziora (sublitoral) – stopniowo wypływająca się misa jeziora;

strefa przybrzeżna (litoral) – strefa znajdująca się stale lub okresowo pod wodą, w zależności od wahań poziomu jej lustra;

25–27 – położenie stanowiska w strefie akumulacyjnej zbiornika:

wodne środowisko akumulacyjne (limniczne) – występuje w każdej strefie akwenu jeziornego i obejmuje otwartą przestrzeń wodną;

ziemnowodne środowisko akumulacyjne (telematyczne) – obejmuje strefę płytkowodną,

znajdującą się w zasięgu sezonowych wahań poziomu lustra wody z obecnością roślin ziemnowodnych (helofitów);

torfowiskowe środowisko akumulacyjne (terrestryczne) – obejmuje strefę przybrzeżną jeziora, znajdującą się powyżej lustra wody, w której zachodzi akumulacja torfu;

28 – określenie trofii zbiornika:

oligotroficzny – zbiornik o wodach ubogich w substancje odżywcze z dużą przejrzystością wody, w którym zakwity glonowe praktycznie nie występują;

eutroficzny – zbiornik bardzo żyzny o małej przejrzystości często nie przekraczającej 1 m. W jego obrębie woda ma zieloną barwę spowodowaną masowym rozwojem glonów;

mezotroficzny – zbiornik o formie pośredniej pomiędzy oligotroficznym i eutroficznym;

dystroficzny – śródleśne jezioro zawierające dużą ilość związków humusowych.

W tym polu wpisany jest również charakter wymiany wody w zbiorniku (*odpływowy, przepływowy, bezodpływowy*).

29 – powierzchnia akwenu podana w hektarach na podstawie Katalogu Instytutu Rybołówstwa i Gospodarki Wodnej;

30 – zaznaczane w przypadku, gdy stanowisko zalega w wodach płynących. Woda płynąca (ciek, liniowy obiekt hydrograficzny) – powierzchniowy strumień wody płynącej pod wpływem siły ciężkości korytem naturalnym lub sztucznym, o określonym obszarze zasilania (pola nr 31–43 wypełniamy tylko gdy zaznaczymy pole nr 30). Wskazanie pól następuje drogą wyboru odpowiednich pojęć spośród wskazanych w poszczególnych polach lub wpisania odpowiednich określeń);

31 – rodzaj ciek:

ciek naturalny:

rzeka – ciek naturalny powstały z połączenia potoków (strumieni) lub wypływający od czoła lodowca, z jeziora, źródła (wywierzyska), rzadziej z obszaru zabagnionego. Zasilany powierzchniowo i podziemnie, mający ukształtowane koryto i płynący pod działaniem siły grawitacyjnej w łóżysku i dolinie, wyżłobionej w wyniku działania jego siły erozyjnej;

potok – mały, naturalny ciek powierzchniowy wypływający z wydajnego źródła (często wywierzyska) o wartkim nurcie, płynący wąskim korytem o dnie kamienistym lub żwirowym (potok górski), bądź też piaszczystym, rzadziej mulistym (potok nizinny);

strumień – mały ciek naturalny płynący na terenach równinnych, zasilany z obszaru o powierzchni od kilku do kilkudziesięciu kilometrów kwadratowych. Początek dają mu na ogół młaki, wysięki i niezbyt wydajne źródła;

ciek sztuczny:

kanal otwarty – sztuczna arteria wodna zwykle o trapezowatym przekroju poprzecznym, zabezpieczona na skarpach i zaopatrzona w różne urządzenia hydrotechniczne. W zależności od przeznaczenia, wyróżnia się kanały: melioracyjne, żeglugowe, przemysłowe i energetyczne;

row – sztuczne koryto, często okresowo napełnione wodą, w kształcie trapezu o nachyleniu skarp uzależnionym od rodzaju gruntu. Głębokość rowu najczęściej nie przekracza 1,5 m, a szerokość dna, w zależności od ilości prowadzonej wody, wynosi od 0,5 m do 2,5 m. Podłoża skarp są zazwyczaj umocnione faszyną, skarpy zaś odarnione. W korycie spotyka się progi (drewniane, betonowe, kamienne), bystrza oraz zastawki służące do spiętrzania wody w czasie nawodnień. Wody w rowach płyną z niewielką prędkością;

32–35 – określenie morfologii koryta w miejscu występowania stanowiska:

przegłębienie;

strefa przejściowa;

plyczna;

bród – (przejście, przemiał) to płytki odcinek koryta uformowany przez ruchome ławice, przegradzające koryto pod kątem do kierunku ruchu wody, łączące odsypy prawo i lewoboczne, a oddzielające plosa;

36–39 – określenie formy korytowej w miejscu występowania stanowiska:

plosa (głębie) – głębokie części koryta (wyściełane grubym materiałem), występujące pod stromym brzegiem wklęsłym;

kępa – zarośnięta łacha, roślinność nadaje jej ostateczny kształt;

łacha – synonim odsypu, forma stanowiąca nagromadzenie rumowiska we wszystkich pozycjach w korycie. Są to często kamienie lub piaszczyste mielizny, czasem ruchome muliste wyspy o wydłużonym kształcie. Materiał ławicy przesuwa się z biegiem rzeki. Stanowi pierwszy etap wyspy rzecznej, a po zarośnięciu wikliną przybiera nazwę kępy;

plaskie dno – obszar wyrównany w dnie koryta;

40–41 – określenie typu brzegu w rejonie występowania stanowiska:

erozyjny – brzeg koryta podcinany na skutek działalności wód płynących;

akumulacyjny – brzeg gdzie następuje akumulacja osadów powodziowych lub biogenicznych;

42 – należy określić bieg rzeki (*górnym, środkowym, dolnym, ujściem*);

43 – szerokość koryta w miejscu występowania stanowiska (wymiar należy podać w metrach).

D z i a ł 3

Cechy akwenów (pola nr 44–60):

44–47 – określenie typu roślinności:

szuwarowe – gatunki wodno-błotne występujące na pograniczu wody i lądu;

zakorzenione o liściach pływających;

zakorzenione o liściach zanurzonych;

rośliny pływające – gatunki nie zakorzenione unoszące się swobodnie w toni jeziora;

48–50 – określenie stopnia pokrycia roślinnością akwenu w rejonie występowania stanowiska:

słabe – poniżej 25% akwenu w rejonie stanowiska;

silne – powyżej 25% akwenu w rejonie stanowiska;

całkowite – powyżej 75% akwenu w rejonie stanowiska;

51–54 – charakterystyka rodzaju osadów mineralnych:

mułki i il – najdrobniejsze frakcje osadów dennych o średnicy ziaren od 0,01 mm do 0,1 mm, zwykle z dużą ilością cząsteczkowej materii organicznej;

piasek – średniookruchowa frakcja osadów dennych o średnicy ziaren od 0,1 mm do 2 mm, zwykle zawiera niewiele cząsteczkowej materii organicznej;

żwir i kamienie – stosunkowo grubo okruchowa frakcja osadów dennych, pozbawiona cząsteczkowej materii organicznej, o średnicy ziaren 2–20 cm;

głina – osad może być złożony ze wszystkich frakcji, zazwyczaj niewysortowany, czasami dominuje frakcja drobnoziarnista. Rzadko występujący jako górna warstwa osadów dennych. Gliny mogą stanowić typ dna w korytach rzecznych w miejscach szczególnie narażonych na erozję;

55–56 – charakterystyka rodzaju osadów biogenicznych:

gyttia – biogeniczny osad jeziorny złożony głównie z detrytusu roślinnego znajdującego się w różnym stopniu rozkładu, substancji humusowych i części mineralnych złożonych w wyniku sedymentacji;

torf - nagromadzenie obumarłych części roślin w miejscu ich życia;

57 – muszle – warstwa organiczna złożona z muszli i ich szczątków;

58 – inne rodzaje osadów dennych nie ujęte w Instrukcji;

59–60 – określenie stanu skupienia osadów dennych. Pole nr 59 zaznaczamy, jeżeli osad denny stanowi warstwa o zbitej strukturze np. piaski, glina lub żwir. Pole nr 60 zaznaczamy w przypadku, gdy warstwa osadów minerogenicznych w postaci mułków lub osadów biogenicznych np. gytii unosi się w formie zawiesiny nad osadami o zwartym charakterze i ma powyżej 50 cm miąższości.

Dział 4

Cechy strefy nadbrzeżnej (pola nr 61–74):

61–68 – określenie charakteru zagospodarowania strefy nadbrzeżnej (niezabudowana, zabudowana, pole orne, nieużytek, łąka, plaża, park i las, stanowisko archeologiczne – lądowe);

69–71 – określenie warunków umożliwiających lub utrudniających bezpośredni dostęp do podwodnego stanowiska archeologicznego z najbliższego brzegu (brak dostępu, dostęp ograniczony, istnieje łatwy dostęp);

72–74 – określenie formy własności terenu (prywatna, państwowa lub inna).

Dział 5

Klasyfikacja funkcjonalna i kulturowo-chronologiczna znalezisk (pola nr 75 –79):

75 – numeracja (cyframi arabskimi) odrębnych pod względem chronologiczno-kulturowym znalezisk wraz z określeniem ewentualnych etapów użytkowania miejsca;

76 – określenie funkcji obiektu lub sposobu użytkowania danego miejsca. Wpisywane jest w oparciu o odpowiedni słownik programu e_archo;

77 – określenie przynależności chronologiczno-kulturowej znalezisk. Wpisywane są pełne nazwy kultur i jednostek podziału chronologicznego;

78 – określenie lub uściślenie chronologii danego etapu użytkowania miejsca;

79 – opis znalezisk, obiektów, warstw kulturowych występujących na podwodnym stanowisku archeologicznym.

Dział 6

Opis obszaru stanowiska archeologicznego (pola nr 80–101):

80 – należy określić położenie stanowiska w obrębie akwenu np. przy półwyspie, przy wyspie, w zatoce, na płyciźnie;

- 81** – przybliżona powierzchnia stanowiska w hektarach;
- 82** – określenie względnej głębokości zalegania stanowiska w momencie prowadzenia badań (w metrach);
- 83–85** – określenie poziomu zalegania przestrzeni reliktovej m.in.: konstrukcji drewnianych lub kamiennych. Pola nr 83 i 84 wypełniamy odpowiednio, gdy obiekty np. pale wbite w osady denne wystają obecnie powyżej lustra wody lub powyżej dna akwenu. Pole nr 85 zaznaczamy tylko w przypadku, gdy obiekty te zalegają w warstwie osadów dennych i nie występują powyżej ich powierzchni;
- 86–88** – poziom zalegania w osadach dennych tzw. źródeł ruchomych:
na osadach dennych – w przypadku gdy materiał źródłowy występuje bezpośrednio na powierzchni osadów;
do 0,5 m – materiał źródłowy zalega w obrębie osadów dennych, ale do głębokości 0,5 m i jest w zasięgu potencjalnej penetracji powierzchniowej;
powyżej 0,5 m – materiał źródłowy jest dostępny tylko w trakcie podwodnych badań archeologicznych prowadzonych metodą wykopaliskową;
- 89–91** – nasycenie występowania znalezisk archeologicznych;
- 92–95** – należy określić rozmieszczenie materiału źródłowego (zarówno tzw. źródeł ruchomych, jak i nieruchomych) występujących w obrębie danego stanowiska:
równomierne – rozmieszczone mniej więcej w jednakowych odległościach i ilościach na całym obszarze stanowiska podwodnego;
nierównomierne – występujące w niejednakowym stopniu nasilenia na obszarze stanowiska;
wielocentryczne – zaznaczamy, gdy materiał źródłowy występuje nierównomiernie, ale wyraźnie skupia się w kilku koncentracjach;
jednocentryczne – zaznaczamy, gdy materiał źródłowy występuje nierównomiernie, ale wyraźnie skupia się w jednym centrum;
- 96–99** – określenie stanu zachowania stanowiska w momencie prowadzenia badań. Pole nr 97 wypełniamy, gdy w obrębie stanowiska występują wyraźne ślady wtórnej ingerencji ludzkiej. Pole nr 98 zaznaczamy, jeżeli stanowisko jest niszczone przez czynniki naturalne np. erozje. Pole nr 99 wypełniamy wówczas, gdy na powierzchni stanowiska zalegają różnego typu współczesne przedmioty pozostawione tam przez człowieka, ale niekoniecznie

stanowiące dla stanowiska bezpośrednie zagrożenie. Stopień zaśmiecenia podajemy w polu nr 135.

Dział 7

Warunki penetracji (pola nr 100–101):

100 – podajemy w metrach przejrzystość poziomą wody w momencie prowadzenia badań;

101 – podajemy w Celsjuszach temperaturę w trakcie prowadzenia badań.

Dział 8

Zagrożenia (pola nr 102–106):

102 – stanowisko występuje w strefie przybrzeżnej, która jest przewidziana do przestrzennego zagospodarowania przez infrastrukturę turystyczną;

103 – stan zachowania stanowiska może wpływać na jego zanieczyszczenie wywołane przez działalność gospodarczą i przemysłową człowieka;

104 – zabytki ruchome zalegają w osadach dennych, na głębokości, która umożliwia penetrację przy użyciu wykrywacza metali, a więc stanowisko jest bezpośrednio zagrożone grabieżą, lub w przypadku, gdy tzw. źródła nieruchome występują powyżej osadów dennych i podczas nurkowania turystycznego mogą ulegać zniszczeniu;

105 – stanowisko występuje na szlaku żeglugi śródlądowej lub w obrębie akwenów o nasilonym ruchu jachtów turystycznych;

106 – wpisujemy każdy potencjalny inny czynnik, również naturalny, który może stanowić zagrożenie dla stanowiska.

Dział 9

Wnioski konserwatorskie (pola nr 107–109):

107–109 – w dziale tym autor karty ewidencyjnej sugeruje dalsze postępowanie na stanowisku, które uważa za stosowne w związku ze stanem zachowania i zagrożeń dla stanowiska.

Dział 10

Zakres aktualnej ochrony (pola nr 110–113):

110–113 – zakres aktualnej ochrony stanowiska archeologicznego, rejestrowany w tym dziale określa stan i formy aktualnie obowiązującej ochrony stanowiska archeologicznego.

Dział 11

Dane na temat opracowania karty ewidencyjnej stanowiska (pola nr 114–117):

114 – data opracowania karty (tj. data odkrycia lub weryfikacji podwodnego stanowiska archeologicznego) lub (jeśli tych prac jeszcze nie przeprowadzono) data wprowadzenia na kartę informacji o podwodnym stanowisku archeologicznym, uzyskanych w trakcie kwerend źródłowych;

115 – tytuł naukowy, imię i nazwisko autora oraz nazwę instytucji, którą autor reprezentował prowadząc działania ewidencyjno-badawcze;

116 – tytuły naukowe, imiona i nazwiska konsultantów w zakresie oznaczeń klasyfikacji funkcjonalno-kulturowo-chronologicznej stanowiska;

117 – tytuł naukowy, imię i nazwisko głównego konsultanta sprawdzającego poziom merytoryczny wykonania karty ewidencyjnej stanowiska.

Dział 12

Opis weryfikacji konserwatorskich (pola nr 118–121):

118 – potwierdzenie przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków lub przez upoważnionego przez niego kierownika delegatury WUOZ włączenia karty ewidencyjnej i stanowiska archeologicznego do wojewódzkiej ewidencji zabytków archeologicznych;

119 – potwierdzenie przez Dyrektora Narodowego Instytutu Dziedzictwa lub przez upoważnionego przez niego pełnomocnika włączenia karty ewidencyjnej i stanowiska archeologicznego do krajowej ewidencji zabytków archeologicznych;

120 – data przeprowadzenia ostatniej weryfikacji terenowej (monitorowania) stanowiska archeologicznego;

121 – tytuł naukowy, imię i nazwisko autora ostatniej weryfikacji terenowej (monitorowania) stanowiska archeologicznego oraz nazwa instytucji, którą autor reprezentował prowadząc działania weryfikacyjne (monitorujące).

Dział 13

Informacje na temat miejsca przechowywania zabytków ruchomych wydobytych spod wody (pola nr 122–123).

Dział 14

Lokalizacja stanowiska archeologicznego na mapie w skali 1:10.000 (pola nr 124–129):

124 – nazwa układu kartograficznego [tj.: w układzie kartograficznym U-1965 lub U-421ubU-92B];

125–126 – numer i godło arkusza mapy;

127–28 – współrzędne X (południkowa) i Y (równoleżnikowa) wyrażone trzycyfrowymi numerami najbliższych linii kilometrowych układu kartograficznego (od południa dla współrzędnej X i od zachodu dla współrzędnej Y) oraz – po kropce – dwucyfrową liczbą, wyrażoną w milimetrach, określającą odległość mierzonego punktu od wymienionych linii kilometrowych;

129 – lokalizacja i zasięg stanowiska archeologicznego zaznaczane są na mapie w skali 1:10 000.

W ewidencji stanowisk archeologicznych wykorzystuje się mapy w skali 1:10 000 aktualnie obowiązującego krajowego standardu – tj. w układzie kartograficznym 1992B (1942) – a w przypadku braku map w takim standardzie używa się również map w układzie kartograficznym 1965. Dla lokalizacji i zasięgu stanowisk archeologicznych w miastach (oraz w innych uzasadnionych przypadkach) wykorzystuje się mapy w skali 1:1000 i 1:2000.

Lokalizacja i zasięg stanowiska archeologicznego jest zaznaczany na mapie przy wykorzystaniu systemu określonych znaków graficznych, uwzględniających stan wiedzy na temat lokalizacji i zasięgu stanowiska oraz jego wielkość według następującej klasyfikacji:

1. trójkąt równoramienny o boku 8 mm, bez wewnętrznego wypełnienia – oznacza stanowisko archeologiczne o nieznannej lub niepewnej lokalizacji; znak ten jest zamieszczany:

1.1. przy nazwie miejscowości w obrębie, której odkryto stanowisko – w przypadku jego nieznannej lokalizacji;

1.2. w miejscu przypuszczalnej lokalizacji – w przypadku lokalizacji niepewnej;

2. trójkąt równoramienny o boku 8 mm, wewnętrznio wypełniony oznacza stanowisko archeologiczne o pewnej lokalizacji, ale o nieokreślonym zasięgu;

3. punkt o średnicy 2 mm oznacza znalezisko pojedyncze, ślad osadnictwa lub stanowisko archeologiczne o powierzchni około 1 ara;

4. okrąg o średnicy 3–8 mm, zakreskowany wewnątrz oznacza stanowisko archeologiczne o powierzchni 0,01–0,5 ha;

5. strefa obwiedziona linią i zakreskowana wewnątrz, której zasięg odpowiada rzeczywistemu zasięgowi stanowiska archeologicznego o powierzchni ponad 0,5 ha. Obok wrysowanego na mapę znaku symbolizującego lokalizację i zasięg stanowiska archeologicznego umieszcza się numer identyfikacyjny krajowej ewidencji zabytków archeologicznych (tj. współrzędne AZP) składający się z: numeru obszaru AZP oraz (po

ukośniku) numeru stanowiska archeologicznego w obrębie obszaru AZP. Numer identyfikacyjny wpisywany jest czcionką 8 mm.

Dział 15

Historia działań badawczych i konserwatorskich na stanowisku archeologicznym (pola nr 130–132).

Dział 16

Zestawienie dokumentacji (pole nr 133).

Dział 17

Zestawienie literatury (pole nr 134).

Dział 18

Uwagi i dane dodatkowe (pole nr 135).

W tym dziale umieszczamy wszystkie dodatkowe spostrzeżenia odnośnie stanowiska archeologicznego, które nie zostały uwzględnione na pierwszej stronie Karty. Można tu również wpisać rodzaj i charakter stanowiska lądowego znajdującego się w bezpośrednim sąsiedztwie stanowiska podwodnego.